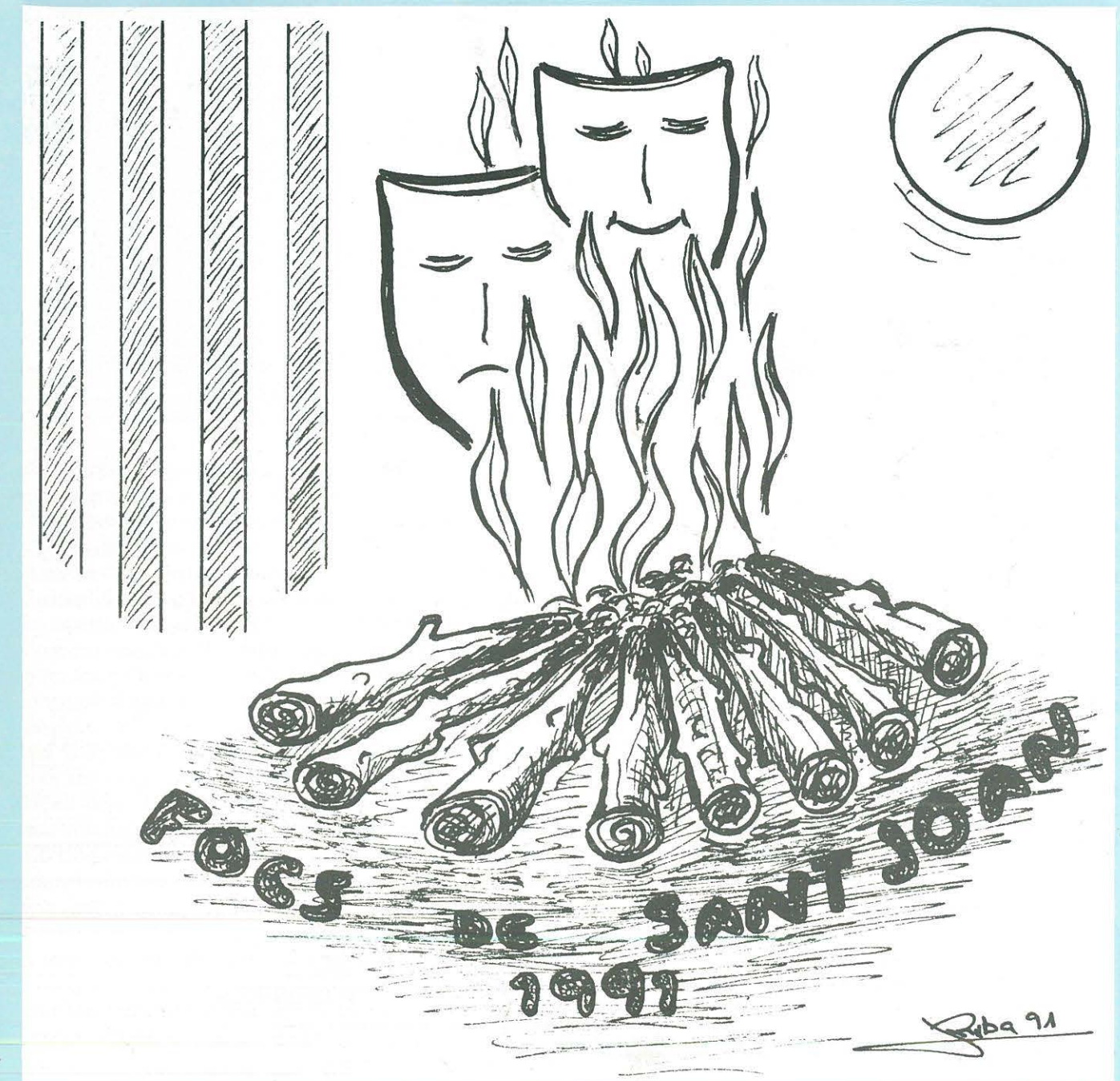

Pastisseria RAGA Major, 105 - Telèfon 72 03 53 ULLDECONA	BAR EL REBOST Carrer Calvari, 57 - Tel. 72 07 86 ULLDECONA	Vídeo-Foto MILLAN EUROCRHOM - Laboratori Fotogràfic Distribuïdor Vídeos JVC Avda. Ramon Salomón, 19 - Tel. 72 03 63 ULLDECONA
<i>Mutua General de Seguros</i> AGÈNCIA LABERNIA Assessorament - Tramitacions - Assegurances - Viatges Major, 108 - Tel. 72 00 81 - ULLDECONA	Fusteria LAVEGA-BOSCH, C.B. Avda. Escoltes, 5 - Tel. 72 11 37 ULLDECONA	Oficina Tècnica LO y SA Major, 111 - Telèfon 72 00 48 ULLDECONA
SUMINISTROS "LA SÈNIA" JOAN CORDOBA I SERRA Materials Construcció - Decoració LA SÈNIA - ULLDECONA	LLIBRERIA PASALAMAR Carrer Sant Antoni, nº 13 ULLDECONA	Escumosos SANS BEGUDES I REFRESCOS Entenza, 30 - Telèfon 72 03 40 ULLDECONA
Auto-Escola PITARCH Plaça Sales i Ferré, nº 15 - Tel. 72 07 17 ULLDECONA	<i>Rafel Ferré</i> <i>Radio</i> C/. Sant Antoni, 38 Tel. 72 01 08 ULLDECONA	Carnisseria OLGA Major, 160 - Telèfon 72 04 64 ULLDECONA
Relotgeria ITARTE ULLDECONA	Motos-Cicles VIDAL Motos-Bicicletes-Motocultors MOVICAM i Motoserres TRONK Clavé, 37 - Tel. 72 05 23 - ULLDECONA	 MAPFRE Grup Assegurador Delegat a Ulldecona: PERE SANS i ARASA Sant Antoni, 28 - Telèfon 72 03 37
Ferreteria GRAU Llistes de Noces - Electrodomèstics SUPER-SER Pintures TITAN-LUX - Distribuïdor Oficial BOSCH Major, 104 - Tel. 72 01 89 - ULLDECONA	BEGUDES TOMÀS LLUÍS C/. Del Mar, 66 - Tels. 72 06 34 - 72 03 04 ULLDECONA (Montsià)	CONSTRUCCIONS LA TORRA C/. Ermita - Tel. 72 02 99 - ULLDECONA
Mobles ARNAU Sant Lluc, 12 - Major, 82 Tel. (977) 72 03 58 ULLDECONA	Merceria, Perfumeria i Cosmètica Major 110 Telèfon 72 05 81 - ULLDECONA	 JMS ELECTRODOMÈSTICS joan miquel subirats castellí c/. major, 153 - tel. 72 06 38 - 43550 ulldecona

C. C. R.

MAIG / JUNY 1991 NÚM. 54

Lliurament de premis del XX Concurs Literari del C.C.R.

El passat 28 d'abril, diumenge, es va fer el lliurament de premis als guanyadors del XX Concurs Literari "Sant Jordi". Els premis foren els següents:

CATEGORIA A:

- 1r. premi: Laia Labernia Castell
2n. premi: Mª José Casarrubio Talavera
3r. premi: Agustí Juan-Camps Castell
Accèssit 1r.: Carlos Verge Ferré
Accèssit 1r.: Irene Ricart Puig
Accèssit 2n.: Inmaculada Querol Sans
Accèssit 2n.: Sonia Najas Moya
Accèssit 2n.: Mª Carmen Martín Borrás

CATEGORIA B:

- 1r. premi: Albina Fuentes Itarte
2n. premi: Josep Tomàs Fusté
2n. premi: Raquel Subirats Gavaldá
2n. premi: Elísabet Reverté Antolí
3r. premi: Agustí Vives Ventura
3r. premi: Manuel Periche Vasco
3r. premi: Isabel Pla Villarroya
3r. premi: Nuria Querol Antich

CATEGORIA C:

- 1r. premi: Rosa Mª Pla Bel
1r. premi: Esther Canalda Garrit
2n. premi: Josep Canalda Riba
3r. premi: Juan Andreu Fibla Simó

CATEGORIA D: (Premi de 15.000 ptes)

Guanyadora: na Joaquina Nolla Gasulla

Agraïm la col.laboració de tots els concursants, així com també a aquelles persones que van acceptar formar part del jurat i que foren les següents: Felipe Querol, Joan Martorell, Alfonso Ruíz, Mª Cinta Caballer, Javier Martínez, Isabel Campos, Angel Millan, Juanjo Sans i Mª Carmen Marcoval.

També volem donar les gràcies com sempre a l'Ajuntament d'Ulldecona i als SS.TT. de la Generalitat a Tortosa per la seva cooperació en aquest concurs.

A continuació es publiquen tots els primers premis d'aquest concurs, i els recordem que ELS TREBALLS QUE ES PUBLIQUEN NO HAN ESTAT RECTIFICATS NI CORREGITS, ENS LIMITEM A COPIAR L'ORIGINAL.

Categoria A: Un núvol de color rosa

Un dia vaig decidir de anar a la muntanya. Quant vaig arribar em vaig seure damunt una pedra, per descansar. No se ni com ni de quina manera em vaig endinsar en un món fantàstic, ple de coses fabuloses com flors en ulls, nas i boca, arbres amb el tronc de color blau i núvols de colors. Però especialment un núvol precios. Era de color rosa palid, petit com una caseta. Jo em vaig quedar amb la boca oberta de la sorpresa. Vaig anar acaminant a poc a poc per contemplar allò tan fantàstic. Com mes avansava mes coses veia. Era un món fabulos. Jo pensava com podria tornar a casa meva. Però de sobte una flor de aquelles amb ulls, nas i boca em va dir que es deia Margarita i que no li fes mal, perquè ells no em volien fer mal. Però ella em va dir que no ho sabia fins a la nit. Que no m'ho volien dir per que si no marxaria. Em vaig fer amiga de tots els essers d'aquest món fantàstic. Però sobre tot del núvol rosa. Era molt simpatic, i molt juganer. Vam jugar una bona estona a fet i amagar. Després em van convidar a dinar. Vaig dinar molt bé. Després van tornar a jugar a moltes coses... Ja es feia fosc quan va vindre un homenet, negre de color amb barba blanca, que es deia Savinet. Era petit com un cargol amb una gorra roja que em va dir: Si ten vols anar agafa un bocí del teu millor amic. Jo vaig agafar un bocí del núvol rosa. Llavors Savinet em va donar una nota que possava (Tres, dos un: Apret a el bocí i digues: Forcium a casa vull tornar forcim ajudam). Així ho gaig fer i de cop i volta em vaig tornar a trobar a la pedra aseguda. Allí a la muntanya del meu poble. Vaig agafar la motxila i a que no saps que vaig trobar? Dons vaig trobar un bocí de color rosa, era un bocí de núvol. Havia estat veritat vaig pensar però no. Quan em vaig despertar el que tenia a la mà no era un bocí de núvol si no una pedra. Tot havia estat un somni. Vaig tornar a casa i m'hen vaig anar a dormir.

Fi

XX CONCURS DE REDACCIÓ

Categoria B: Havia una vegada...

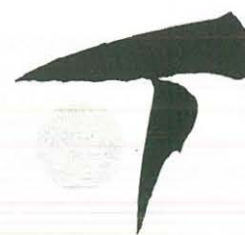
Havia una vegada una bruixa que acostumava a viure en el cim d'una muntanya. Tots els habitants d'un poblet situat prop de la muntanya li tenien por, pero no sabien que era una bruixa bona i que el que més desitjava era tenir un amic. Una nit mentre tots dormien va baixar al poble i se'n va endur dos nens. Pel matí, quan la gent començava a desvetllar-se, els seus pares van veure que els nens no estaven i molt preocupats, anaven preguntant si els havien vist.

Pero ningú no en sabia res.

Quan els dos nens despertaren van veure que estaven al castell de la bruixa. Van sentir que a l'altra habitació hi havia algú que plorava, van anar a veure, estava la bruixa plorant. Els nens amb cara de llàstima s'hi van acostar y li van preguntar que que li passava. La bruixa els va respondre

i els va dir que no tenia amics; es van quedar pensant i li van dir a la bruixa que ells volien ser els seus amics, pero amb la condició que vindria a viure al poble i que deixaria d'asustar a la gent. Així ho va fer, va baixar al poble i va veure que tota la gent li aplaudia. Ella de l'emoió es va ficar a plorar perque no sabia que al poble tenia amics en qui comptar, ja que la gent ho va saber que era una bruixa bona, perque quan era molt petita vivia al poble i una nit una bruixa la va secuestrar i la va portar al castell. Quan la bruixa va morir li va dir a ella que sempre viuria sola sense cap amic. Això els ho va dir als nens i ells ho van dir a la gent del poble.

Pel matí els nens es van despertar, tot era un somni, van mirar per la finestra amb els ulls endormiscats i van veure una bruixa que els feia una ganyota i poc a poc anava desapareixen.

Caixa Tarragona

Categoria C: Quan els núvols canvien de nas

Fa ja uns quants anys, quan jo devia tenir uns 12 o 13 anys, em va succeir un fet que no he oblidat mai. Jo era una nena educada, fineta... suposo que com moltes altres del mateix col·legi on jo hi anava, un col·legi privat situat al centre d'una capital on només el fum, la contaminació, els forts sorolls... eren els protagonistes. Ja des de petita, havia sofert el tràgic divorci dels meus pares i desde llavors jo visitava semanalment un psicòleg, el qual m'ajudava molt a combatre els greus problemes que ja de tant petita, tenia que afrontar-me. El meu pare posseïa una gran empresa, tal com la "Litmy", productora d'automòbils arreu d'Europa amb sucursals als Estats Units i el temps de la seva pròpia vida només el dedicava a la famosa empresa, comptant ja amb les entrevistes, amb les reunions, etc. que solia tenir cada dos per tres. Es a dir, el meu pare, amb el qual vivia jo, fa que la meua mare, Déu cap on es devia trobar en aquell temps ja que, només sabia anar d'aquí a allà com si fora una maleta, no tenia temps per a poder estar amb mi. A mi, a més dels preciosos vestits que tenia, el luxós col·legi del que disposava, els milions de regals que rebia... em faltava alguna cosa, es clar, com moltíssimes nenes del món, també jo volia aquell amor, aquella indispensable estima paternal, de la qual, mai no n'havia ni sentit el rastre. Jo estava en una edat molt crítica, és clar, es aquella edat que et penses que com que ja saps un xic més del que savies, has descobert el món i sembla ser, que no és així, però segur que a tots ens ha passat, així que, vaig decidir plantejar-li això al meu pare.

Un dia, estant a classe, vaig aixecar el cap, de cop i volta, al sentir al professor que deia:

– A veure, ¿qui em sabria explicar qué vol dir "Quan els núvols canvien de nas"?

Una remor ambientava la classe, però ningú s'atrevia a definir-ho correctament. Jo solia romandre sempre amb el cap abaix, capficada amb els meus problemes però no sé per què, vaig pensar que aquell tema m'interessava, així que, vaig parar atenció. No van passar uns minuts com Anna, l'alumna més aplicada de la classe, agafant-se les seves rosades faldes i cargolant-se una de les seves rosetes trenetes que portava, s'aixecà de la cadira i digué:

– A mi em sembla que això és una frase feta i que vol dir o es refereix als moviments que els núvols originen, ¿és cert?

– Sí; podriem deixar aquesta afirmació com a vàl·lida – respongué el vell professor–.

De la lliçó d'aquell dia havia après una cosa que, si els meus plors no fallaven, n'ajudaria en la vida quotidiana.

Al vespre, el xofer va passar a recollir-me com era de costum pel col·legi i em portà a casa. Vivíem en una gran mansió a les afores de la ciutat, luxosa i bonica com mai se n'havia vist cap. Per sort, aquella mateixa nit el meu pare havia trucat per dir-li a la Maria, la cuinera, que vindria a sopar, això significava que si tot anava bé, podriem parlar.

Havent acabat de sopar vaig demanar-li que s'asegués a la saleta, que parlariem i així ho vam fer. La primera pregunta inesperada que li caigué al damunt va ser:

– Papà, has vist mai canviar de nas als núvols?

– Uí, filla, ¡i quines coses que dius! – va ser la seva única resposta però jo no ho vaig deixar córrer. Li vaig explicar, per si a no ho sabia, el significat que tenia i a la vegada li vaig dir que era impossible, era impossible que un home del tipus d'ell, tingués temps per a poder aixecar el cap uns segons. Es veu que ho va comprendre, això i moltes més coses que li vaig anar dient. Vaig afegir a més, que no calia que dobles les visites del psicòleg, que estava en perfecte estat però podria ser que a la pròxima m'acompanyaria ell i tot.

Va ser un vespre trist, tot va acabar amb llàgrimes però pot ser van servir de algo. De llavors ençà les coses van anar canviant, tot es millorava amb el temps. Actualment, visc amb el meu pare i la mare, donç al cap d'alguns anys es varen reconciliar i es tornaren a enamorar com dos xicots joves; la pau, la tranquil·litat, l'armònia... ambienten la meua bonica casa però ho fan especialment l'amor, la felicitat i la comprensió.

Categoria C: Quan els núvols canvien de nas

Aquell matí vaig sortir de casa amb no gaires ganes de emprendre un nou dia. Jo treballava en una oficina poc agradable. Tots els altres treballadors eren homes grisos, duïen la gabardina grisa, el barret gris un patalons grisos... i la seva vida també era grisa, com la meua, sempre feiem el mateix. Et llevaves de matí per a anar a l'oficina amb l'autobus, sempre ple de gom a gom, arribaves i l'amo, com de costum ens cridava, si arribaves tard, perquè arribaves tard, si arribaves aviat, perquè arribaves aviat, i sempre igual. A l'hora de dinar anava a una petita fonda, que es trobava en girar la cantonada, sempre hi havia el mateix, sopa de tomàquet, carn a la brasa i per postres un tall de coc de pruna. Per la tarda quan sortíem de treballar, ¡japa! cap a casa falta gent i sopava sempre una truita a la francesa i una poma. Mirava la televisió i a les onze, a dormir. Sempre igual, sempre el mateix, era una monotonia difícil de variar. L'únic diferent que va passar durant cinc anys va ser que un dia va entrar un borinot a l'oficina i tots volíem caçar-lo, i que un dia va pujar el preu del dinar 100 pessetes. Res més.

Com ja he dit, vaig sortir de casa cap a la feina, com feia tants d'anys, però a l'autobús va passar una cosa, aquell dia no era ple del tot, hi havia un lloc lliure. Em vaig asseure, al meu costat hi havia una noia molt maca. Al baixar de l'autobús va ensopegar i li van caure tots els llibres que duia jo, es clar, la vaig ajudar a recollir-los i així vam començar una animada conversació. Quan es va acabar, ens vàrem intercanviar els nombres dels telèfons i ens vam acomiadar. Aquell fet em va semblar extraordinàriament fabulós, però

ja veia davant meu, al menys vint-i-cinc anys d'aborriment. M'equivocava, quan vaig arribar a l'oficina, ja m'esperava els crits de costum, però no, estava malalt i no hi era. ¡Quina sort! vam pensar tots. Encara que semblava una mica absurd, estar content amb la desgràcia dels altres, però hi estavem molt, de contents. Va arribar l'hora de dinar, i vaig anar de dret cap a la fonda, però aquell dia estava tancada. Així que vaig, buscar un altre lloc, n'hi havia un, em semblava massa luxós, però ja era tard, i estava famolenc, així que vaig entrar, i vaig menjar bé, d'allò que es diu bé. A l'hora del compte, jo ja tremolava, però em va costar gairebé el mateix que a la fonda. Vaig tornar al treball. A la sortida un company em va convidar a sopar a casa d'ell, amb la seva dona i dos amics seus, vaig acceptar i junts vam passar una vetllada molt divertida.

Un cop a casa meua, em vaig tirar a una cadira i pensava. Tot plegat em semblava molt estrany, una altra persona hagués estat molt feliç, però jo estava preocupat, força preocupat, que potser m'havia tornat boig? que potser ja m'havia mort i estava al cel? No ho sabia pas. Tot endinsat en els meus pensaments, vaig agafar el correu, però només hi havia un full anunciant la propera obra de teatre. El que vaig llegir allí em va deixar sorprès, posava:

Avui:

"Els núvols canvien de nas"

Sé que sembla una rucada, que només era una obra de teatre però aquella era la solució.

Aquell dia els núvols van canviar de nas.

*ESTUDI
*REPORTATGE
*FOTO INDUSTRIAL
*MARKETING

ULLDECONA
MAJOR, 60
TEL. 72 00 57

TRACTAMENTS i AFLORAMENTS D'AIGUA

Plaça Diputació, 6 - Telèfon 72 07 54
ULLDECONA

Categoria D: El darrer adéu

La caixa era menuda i blanca. Un Sant Crist, voltat per dos angelets, coronava la tapa. Dos angelets petits, insignificants com la seva Anna, aquell cosset d'infant de tres anys que ara enterraven per sempre.

Topà amb força contra la terra i la Marta la sentí cruïr dins les entranyes. La terra, humitejada per la pluja de la nit, queia, pausadament, a cop de pala damunt un fèretre blanc, com la neu, tan blanc com el rostre nítid de la nena i forassenyat de la mare. Ella, la Marta, no plorava, era tota ulls. Volia fixar aquelles imatges per sempre, dins del seu cervell, per demanar a la seva Anna que li perdonés que ara, davant sa tomba, no volgués plorar. Els ulls coïen, cert, i una sensació d'angoixa li oprimia el pit. Hauria volgut cridar, però trencar aquell silenci li semblava un sacrilegi ara que la nena dormia, finalment, tranquil·la. Tantes nits de dolor amarg, l'havien deixat en els ossos; nits de vetlla, de neguit constant i sense repòs, el d'en Carles, el de la nena, el d'ella. Torn de vigília per amorosir amb tendresa de mare aquells cosset menut i estimat que el destí havia abocat a una mort injusta i irrevocable, sens haver-li concedit res a canvi.

Quantes vegades, mirant-la al llit marcir-se, com una flor que no ha tingut encara temps de veure el sol, tremolava tot el seu cos i dubtava de la justícia divina!

Els ulls, en sortir de la cambra, buidaven rius amargs de desengany i titllaven totes i cadascuna de les coses que gaudien de vida, de cruels, perquè al seu voltant tot era vida i ni una espurna li arribava a l'Anna.

Mentre contemplava la nena, la mirada se li amorosia i tota dolçor acaritava el fruit que l'amor entre ella i Carles havia engendrat, i en fer-ho li demanava perdó per crear-lo tal com era, mancat de vida i diferent als altres. Per deixar-lo patir com ara patia.

Els metges els hi ho havien advertit.

"Sra. Companys, l'embarç no es desenvolupa normalment. Les probabilitats de que el seu fill estigui bé són quasi nul·les. Els aconsellàrem, tot i que saben no en som

partidaris, l'abortament".

Però ella i en Carles no ho van acceptar. Sols la paraula ja feria la Marta. Matar el seu menut abans de néixer?... I en pensar-ho les entranyes se li van encongir. Es va trasbalsar tota i es recolzà al braç fort i amatent d'en Carles.

- Tú que en penses, Carles?

Estava pàl·lida, insegura. Sentia damunt seu el pes de segles d'incògnites i temors.

- Ja en parlarem a casa, Marta. Ara anem, estàs cansada.

El trajecte de tornada es feu en un absolut silenci. Sols el respirar neguitós d'ella i el conduir nerviós d'ell deixaven entreveure que quelcom molt roent els cremava la gola.

I van parlar-ne, i analitzant les dades de que en aquells moments disposaven, van decidir tenir el fill.

El pes s'alleugerí i les entranyes de la Marta deixaren d'estar encongides la resta de l'embarç. Sols la incògnita i el desig de no haver pres una decisió errònia, pertorbaren algun que altre cop els seus cors assedegats d'amor. No obstant quan sentiren els moviments de l'Anna dins el ventre, varen esborrar tota idea que no fos la de dur a bon terme aquell part tant esperat.

I l'Anna arribà al món i els seus pares la reberen amb joia perquè l'havien acceptat des de sempre i l'estimaven tot i que fos diferent.

I en tornar a casa se sentiren una família i posaren en marxa aquell futur que, abans incert, ara creien havien de programar, d'elaborar, de preparar fins al mínim detall per a la seva petita Anna, aquell ésser mins que no els havia demanat de néixer i que ells van voler portar al món, tot i les dificultats.

Calia aprendre, preparar-se i posar-se en contacte amb altres pares, que com ells, tinguessin fills diferents, perquè l'Anna no estaria mai sola, ells serien el seu bàcul, i quan ells no hi fossin, ja li haurien assegurat el pervindre a fi que mai li manqués res.

Però l'Anna els havia deixat sols. Tots aquells projectes de vida amb ella i per ella, s'havien anat esborrant dia rera dia per causa d'una malaltia maligna que s'apoderà d'aquell cosset estimat.

I la Marta demanà per a ella aquell patir, però ningú respongué a les seves pregàries, i en Carles pujà descalç a Montserrat, però les butllofes no conngueren ningú.

I l'enfermetat seguí el seu curs i l'Anna deixà de somriure amb aquell somriure beneït i innocent dels infants, i els seus ulls de flor marcida s'anaren apagant sense remei.

Les seves mans juganeres perderen forces i les seves babes es confongueren amb els plors de la Marta i amb els somriures forçats, perquè calia que la nena no els veiés defallir.

Per això la Marta quan en Carles vetllava sa filleta, s'arribava a la platja i barrejava les seves llàgrimes amb les ones i cridava fort, molt fort a un cel buit, que mai li responia. Després es llençava al terra i picava amb fúria, amb ràbia contra la sorra. Descarregades les tensions, el seu rostre es tornava calmos, pacient, amorosit, amb aquella mirada profunda i trista que ja mes l'havia abandonat.

I tornava cap a casa amb el cap baix, perquè tanta vida li semblava un escarni. I rebia les mirades encuriosides de la gent amb una resignació tan gran, que ella mateixa no se'n sabia avenir.

- S'està tornant boja, pobra noia! No acabarà bé aquesta família!

- I ell, has vist que sempre va parlant sol?

- Pobra gent!

- Pobra, sí, però bé prou que ho sabien el que es jugaven.

- No siguis cruel!

- No està el món per permetre aquests éssers, i ells ho sabien, és trist, però s'ho van buscar.

- Calla, que Déu et castigarà!

- Marta, necessites alguna cosa, filla?

- Vida, senyora Dolors, vida per a la meua menuda, res més que vida...

- Marta puc ajudar-vos?

- Dignes al sol que no llueixi, digues als ocells que no cantin, digues al vent que no bufi...

- Marta, com segueix la nena?

- Se'ns mor, senyora Lourdes, se'ns mor i no hi podem fer res. Res!

I aquell res, remarcat una i altra vegada, s'anava encabint al seu cervell i la turmentava a cada alenada d'aire fins fer-la trontollar.

Per què tot el dolent ho havia amuntegat el destí damunt la seva nineta? L'Anna era diferent, que hi feia!, ells l'estimaven i l'acceptaven així, però ara, l'Anna no era l'Anna, era un tros de carn massugada pel dolor, un saquet d'ossos adolorits, un esperit d'infant sense alegria...

I què era un infant sense vida? Què era un infant sense il·lusió, sense un demà? No era res. I aquell res tornava a la seva ment i li repetia constantment: Tú en tens la culpa!, tú en tens la culpa!, si no hagués nascut ara no patiria!

I al dolor pel malestar de la nena s'hi afegia el sentit de culpabilitat, per això, sols quan era a la platja obria els braços vers el cel i en el fons, després de cridar, plorar i desesperar-se, queia de genolls, com demanant perdó sense saber de què, i restava immòbil fins que una onada perduda li besava la pell i la tornava, novament, a aquella irrevocable realitat de ser humà indefens i esporuguit.

I l'Anna se'ls va morir i en Carles i la Marta no pogueren plorar.

Havien recorregut el camí des de casa fins al cementiri a peu, rera la caixa, com dos esperitats, i al llarg de tres quilòmetres, no s'havien dit cap paraula. No els calia, un mateix sentiment els agermanava més que mai.

La terra quasi acabava de colgar tota la fosa. La Marta sentà la nineta rosa, bruta i copejada de l'Anna, recolzant-la a la creu. Havia oblidat deixar-la als peus de la nena. En Carles desfullà les roses del roser que florí quan va néixer la menuda i les anà repartint per damunt la terra que per sempre més cobriria la tomba.

La tarda s'anava fent feixuga i la humitat de tot el dia se'ls calà als membres. La gent començà a acomiadar-se amb les paraules de rigor.

Algú va comentar.

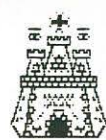
- Fixa't, no han plorat. Potser no se l'estimaven.

Publicades les Pintures Rupestres de Freginals (els Masets i les Llibreres)

Na Margarida Genera i Monells, arqueòloga dels SS.TT. de Reus, persona molt coneguda a les nostres comarques i concretament a Ulldecona pels seus treballs de recerca i investigació que realitza sobre el Castell, ens ha comunicat que en el "XIX Congreso Nacional de Arqueología" han publicat aquest treball sobre les pintures rupestres de Freginals, treball realitzat amb la col·laboració dels senyors Josep i Joaquim Romeu, als qui tots coneixem per ser tots dos d'Ulldecona. Ens alegrem molt per aquesta publicació, i recordem a tots els que reben aquest butlletí que en el número 41 nosaltres ja ho vam publicar.

CAJA DE MADRID
CAIXA D'ESTALVIS

Ordre públic: A les acaballes del segle passat (1)

INTRODUCCIÓ

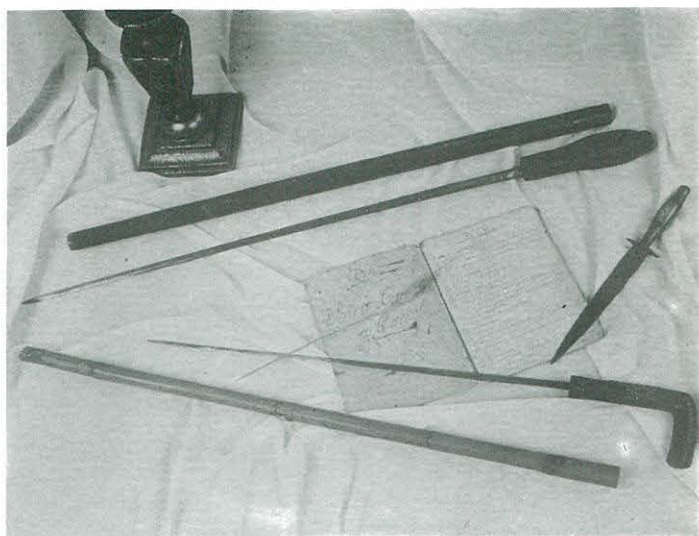
La majoria de vegades, en parlar d'història, la gent de seguida assimila uns "grans fets", unes guerres cruentes, uns reis i uns nobles, etc., tots ells de gran transcendència; i oblida que també existeix tota una "autèntica" història social dels nostres avantpassats senzilla, planera i quotidiana que ens du a conèixer millor les seves tradicions, costums, encerts, empreses i misèries que van ajudar-los a configurar un Poble i un País que ara tenim nosaltres. Aquesta petita història passa de vegades desapercibuda.

Avui us volem parlar d'aquesta petita història quotidiana i planera cenyida a la nostra petita localitat. Per tal de realitzar aquest treball que ara teniu a les vostres mans, hem treballat sobre dos llibres que es conserven a l'Arxiu Històric Municipal, a la capsa núm. 75 i que formen part de la troballa de l'any 1983. Aquests dos volums, de tamany foli, porten per nom "Copiador de Oficis" i un abarca de 1884 a 1890 i el segon del 1890 al 1894. Tots dos llibres es troben en molt males condicions. Els folis estan molt deteriorats per la part del llom i el paper es desfà a les mans degut a la humitat que van patir mentre van restar desapareguts. En la part del llom que diem, es fa molt difícil la lectura i en alguns llocs impossible. Hem escorcollat dintre d'aquests llibres, que contenen un total de 300 folis cada un, per les dues cares, i que d'una manera extractada reflecteixen tota la correspondència que es dirigia des de l'Ajuntament a fora (al Governador, al Jutge de Pau, al Delegat d'Hisenda, a Alcaldes de pobles veïns...). Els temes, molt variats, tracten de Contribucions, Carreteres, Eleccions, Militar, Quintes, Sanitat, Ordre Públic... en fi tot un bon grapat de petites històries plenes de misèries i grandeses, baralles i concòrdies, robatoris i donacions, morts per còlera morbo, morts violentes,... que ens donen una visió extensa i detallada de tot allò que era la vida quotidiana a la nostra vila ara fa cent anys.

Entre d'altres dades i informacions d'interès que hem pogut extreure i que intentarem aprofitar per altres ocasions, ens ha cridat especialment l'atenció el tema que avui us desenvoluparem, es tracta de:

L'Ordre públic a les acaballes del segle XIX

Per a aquest estudi, hem utilitzat els Oficis que comencen el gener de 1891 i finalitzen a desembre de 1893, tot just tres anys, com a una mostra representativa i suficient per tal d'acotar el treball. Hem seleccionat aquells que; donant coneixement de fets delictius i d'ordre públic; van adreçats

Dues vares amb espasí o arma blanca oculta. Foren utilitzades totes dues a Ulldacona a les acaballes del segle XIX. La daga amb empuñadura de marfil és mora i fou localitzada al fons d'un pou en aquesta vila. Mentre les dagues eren utilitzades per gent de classe modesta les vares eren de gent més acomodada i de professions liberals. Noteu a l'espasí superior els tres solcs o o estries que porta la fulla que el fa altament perillós al facilitar la penetració d'aire al produir una ferida.

al Sr. Jutge Municipal (que són la gran majoria) o bé al Sr. Governador Civil (aquests en nombre de quatre o cinc donen part de fets considerats molt greus, com puguen ser els homicidis). Amb aquests oficis es poden fer una idea suficientment representativa del grau de delinqüència a la localitat i coneixerem tots aquells fets que alteraven l'ordre públic i la vida pacífica a la nostra vila en l'època que considerem. El total d'Oficis d'aquest tipus és de 62, xifra altament elevada com podreu comprovar, i més si considerem que només hem tractat tres anys. Us els hem classificat de la següent manera:

A - "Armes blanques". En total hem localitzat 6 documents o oficis on apareixen "faques", ganivets i corvelles i representen un 9'7 % del total de casos. Us hem seleccionat com a més espectaculars els següents:

"Dia 16 gener 1891- Sr. Juez: El vecino Miguel C. R., en una

disputa grave, rompió una cazuela y un porrón de vino, y llegada la cosa a mayores, sacó una faca y una pistola que le fue arrebatada por el dueño de la habitación Agustín Batista."

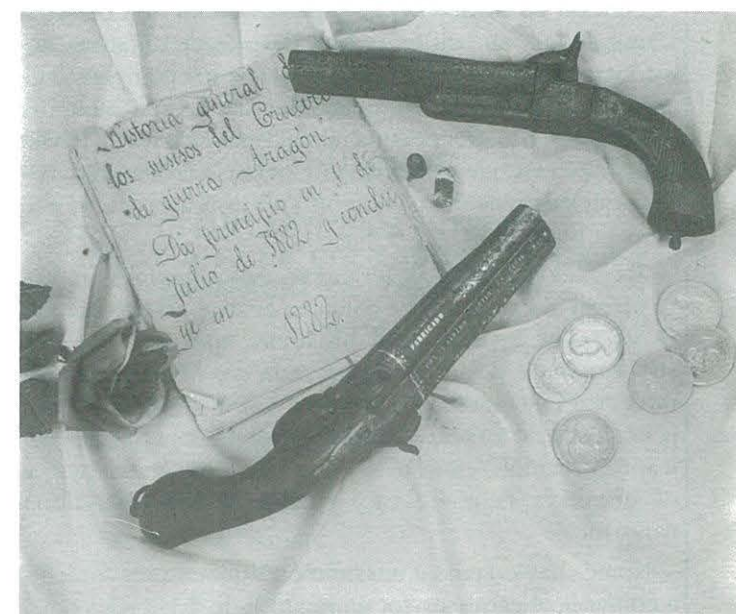
"Dia 12 julio 1891- Sr. Juez Municipal: Tengo el honor de poner en conocimiento de este Juzgado, que anoche doce de los corrientes, la patrulla de los guardias municipales Domingo Hermini y Joaquín Vizcarro, encontrando a las once y cuarto a Luis M. D. en la puerta de la taberna de Gabriel Aubá (a) Andico, le mandaron fuera a retiro, el cual lo efectuó pero desafiando la patrulla; mas ocurrió que volviendo a salir de casa armado con una faca, lo volvieron a encontrar la patrulla de dichos guardias junto con el alguacil a las doce y media, que fueron embestidos los tres que formaban la patrulla, por el Luis M. faca en mano, teniendo que defenderse con dos varas que llevaban dichos guardias, hasta que fue desarmado de la faca. Lo que comunico a Vd. trasladándole la faca a los efectos consiguientes."

"19 febrero 1892- Sr. Juez: Después de algunas cuestiones sostenidas entre ambos frente a la iglesia parroquial, el Vicente C., entrando en su casa salió al instante armado con una hoz y persiguiendo al Llopis, lo alcanzó en la calle Mayor frente a la casa de Adolfo Marín, en donde le tiró un golpe de hoz que evitó dicho Llopis, y al secundarle otro golpe pudo el guardia Vizcarro detenerle, cogiéndolo del brazo."

"2 noviembre 1893- El vecino Manuel A. F. detuvo a Juan M. V. y Juan G. A. de la propia vecindad y a la voz de alto y poniéndoles una arma en el pecho, les preguntó que para quién votaban al que contestaron que no le importaba nada, a lo que replicó el primero que si no votaban para quien él les diría que les mataba, por lo que los segundos aterrizados se fueron a su casa dando cuenta a la patrulla de guardias, los cuales procediendo a su busca y captura lograron detenerle ocupándole una faca que juntamente con el detenido tengo el honor de poner a disposición de ese Juzgado."

B - Armes de Foc. En un altre lot hem vingut a englobar les armes de foc, pistoles i escopetes. Fan referència a aquest grup un total de 20 oficis, que representen un 32'3 % del total. Noteu com és altament elevada aquesta xifra. Per aquells temps l'ús d'armes era molt estès com a defensa personal i es podien adquirir en qualsevol ferreteria i fins i tot per correspondència sense cap tipus d'autorització governativa. Anuncis d'ofertiments de venda per correspondència se'n troben a molts diaris de l'època. La majoria de particulars disposaven d'alguna pistola sigui d'un o dos canons i aquestes passaven de pares a fills. Anem a veure'n alguns dels més representatius d'aquest grup:

"10 març 1891- Sobre las 10 y 11 horas yendo de patrulla vieron un grupo en la era de trillar de Bautista Forcadell Muñoz situada en las afueras de esta, y al intimidarles el alto a la autoridad les contestaron con una descarga a la cual el cabo y patrulla contestaron y puestos en fuga los agresores les persiguieron a tiros hasta llegar al ligajo de Nasroja (La Roija?) que se retiró la patrulla sin que se haya sabido quienes fueron los agresores."

Dues pistoles de dos canons de fabricació basca, com la gran majoria. (Se'n fabricaven també a Ripoll, encara que són molt escasses). Les dues són propietat de la mateixa família local i durant generacions han passat de pares a fills. Noteu a l'arma de la part inferior les inscripcions en plata del fabricant.

"17 marzo 1891- El vecino José C. V. se presentó frente a la casa que habita Antonio Montrós Segarra en la calle Stos. Mártires y llamando a la puerta consiguió que le oyeran de dentro, asomándose al terrado el citado Montrós, al cual le hizo un disparo al parecer con arma corta sin que afortunadamente le causara herida."

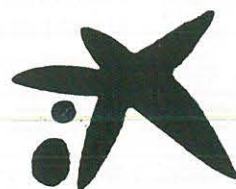
"21 febrero 1892- A las once y media sonó un disparo de arma de fuego en la taberna de Ernesto Galiá Roig, y habiendo acudido enseguida los serenos Joaquín Chillida y dos más pudieron distinguir el humo de otro disparo y sentir el olor de la pólvora en el interior de dicha taberna y preguntado el dueño por lo que pasaba, salieron a la calle dicho Galiá y Agustín Batiste Abella, que decían a gritos, que el sereno Chillida había hecho el disparo y cogiéndolo entre ambos le rompieron el farol y quitaron el tapabocas."

"13 noviembre 1892- Anoche fue herido de un balazo el vecino Manuel Torres Puig, al parecer por Joaquín S. H. que está detenido y cuya herida causada en el antebrazo se ha calificado de grave por el facultativo."

"26 marzo 1893- Frente a la Sociedad Josefina, la patrulla municipal al tratar de registrar a dos vecinos sospechando que llevaban armas escondidas, éstos retrocediendo un poco, sacaron una pistola de dos cañones intimidando a la patrulla."

I arribat a aquest punt, us emplacem al proper número d'aquest Butlletí on finalitzarem amb aquest curiós tema. Fins aviat.

Text: **F. Itarte**
Armes: **J.G.E. Col.leccionista local**
Fotos: **Foto Ferré**

Història d'un rotlle de paper (2)

Com us deia anàvem els tres carrer avall; amo, cadena i jo i encara no sé ben bé ara qui anava amb més desgana. L'amo de tant en tant es girava i després de mirar-me una estoneta gronxava el cap; potser ho feia per compensar els entrebancs del carrer, que era fet de pedres molt mal anivellades, o potser per una mena d'exercicis que li havien manat. Es veu que els metges moderns ho solien dir això: féu aquesta mena de moviments i no us dolorejarà, el coll, gens ni mica!

El cert és que ell ho va fer unes quantes vegades fins que va arribar al cantó, allí tot d'una va aixecar els dos braços i es va posar a parlar amb un home, que, pel que vaig suposar, havia de ser carnisser. Duia una mena de ganivet molt gros i de tant en tant li anava ensenyant a l'amo. Com ja era fosc i de torxes, en aquell carrer, no n'hi havia massa li apropiava molt l'eina i ell, bé que li havia d'agradar perquè es gronxava lleument cap a enrera i semblava donar l'aprovació.

Només havien passat uns moments quan l'amo començà a contar-li, al carnisser, tot un regitzell de desgràcies que li havien succeït durant el dia i com hauria d'anar la cosa que aquell home es va trasbalsar i deixant-nos sols va engegar carrer amunt com un esperitat. Jo no vaig entendre massa el perquè, només sentia que deia: tot em passa a mi, amb tantes dones com hi ha a ciutat i anar a parar a casa d'aquest!

Un cop vam perdre de vista al carnisser l'amo va fer el primer somriure i estirant-me, amb més ganes, va reemprendre el camí. A poques passes d'aquell nou carrer s'endevinava un llum que sortia d'una casa i cap a ella ens vam encaminar; no anàvem en direcció recta sinó que més bé fèiem una mena de ziga-zaga mentre ell anava ensumant i mirant aquí i allà. No sé ben bé perquè ho feia però semblava buscar alguna cosa. Per fi, després de moltes anades i vingudes, vam arribar a la casa del llum encès.

Una vegada arribats a l'atri s'endevinava, al nostre davant, un pati interior on vaig veure una bellugadissa de cames i teixits amb uns xisclets i unes rialles de barreja, vaig suposar de seguida que aquella era una cosa alegre i de bona salut.

No vaig tenir temps de pensar, gairebé, més coses perquè l'amo m'estirà fort de la cadena, no ho havia fet mai amb tanta força i la veritat és que em vaig quedar una mica sobtat. Vam passar el pati d'una revolada i vam anar a enfilar, ara sí, tot dret una portera de fusta.

A l'altra banda de la porta, que diríeu que hi havia? Doncs sí, ho heu encertat! Una cuina plena de fums i d'olor de fregits. Això d'aquesta olor ho vaig averiguar temps després perquè el primer amo no n'era amic d'olis ni de focs. Per als seus criats, cuina natural; per a ell no ho vaig saber mai perquè no solia menjar mai a casa.

Una vegada dintre, enmig d'aquella boira de fums, l'amo em portà a una petita cambra on hi havia una taula llarga, amb dos bancs i una escala que havia de dur a la terrassa. Em va fer seure al banc i em va amonestar per tal que no em mogués d'allí. Ell va tornar a la sala dels fums i jo, allí seguit, vaig començar a remenar per dintre del meu cap. Havia estat un dia llarg i anguniós i el nombre de successos que s'havien produït m'havien trasbalsat de totes, totes. Fent un recompte acurat, em vaig adonar que davant meu s'obria un món completament nou i insospitat i que havia d'estar preparat per a tot, calia ser bon minyó per veure si al cap d'uns anys podia recuperar la condició d'home lliure, emblema i distinció per a molts, encara que jo mai m'havia sentit un esclau.

En aquestes cavil·lacions, profundes per a mi, em va trobar una noia que entrava de l'habitació del fum, i en aquestes, vaig córrer un teló a la meua identitat. Duia una mena de safata amb un plat de sopa i un vas de vi fosc. Em va mirar, va ensumar, va fer una rialleta amb els llavis ben closos i va deixar-ho tot plegat al damunt de la taula, em va indicar que m'apropés i que ho mengés i després sense cap mena de cerimònia em tornà a deixar sol.

Entre xarrup i xarrup vaig anar engolint la sopa tot i marejant-la amb el vi i us puc assegurar que era una sopa força agradable i tonificant i no em parléssim del vi, poc que em preniem abans i era cosa que sempre vaig retreure als déus. Massa feina que han de tenir sempre que mai en van escoltar.

→

Un cop sopat, els meus ulls van començar a notar l'amplada de tot un dia i van començar a fer clucs cada cop més freqüents i pesats. Jo, per tal d'acomodar-me, em vaig recostar contra la paret i el son m'anava prenent d'una forma dolça i apertent. Quan Morfeu, baixant del seu tro es disposava a acollir-me en el seu sí, un enrenou em va fer esclavissar dels seus braços. Era aquella noia que tan bé m'havia nodrit que, acompanyada d'altres em venien a visitar. Es devia creure que jo era encara estranger i que desconeixia la seva llengua perquè deien unes coses que ara en voldria relatar perquè ningú es fes una mala imatge d'elles. La jovenesa és així, fresquívol i amb ganes de gaudir a tothora del que la vida li ofereix i per tant, dintre d'ella no cap sinó que la rialla i la banalitat de les coses; aquesta era la meua opinió mentre elles em sacsejaven i em feien posar de molts colors mentre mostraven orgullosament totes les seves qualitats de dona, bé, he exagerat una mica, més bé eren les seves qualitats més notables. Van ser un moment d'angoixa que, precipitadament, van esvaïr-se quan aparegué l'amo amb una senyora, senyora.

Poc que s'hi va estar aquella dona de dir-li coses al meu nou amo. Pel que vaig poder entendre la cosa va anar d'aquesta manera. La senyora davant de l'afluència de clients i tement fer curt de la menja va dir-li que anés a certa casa per veure si li podien allargar quelcom de carn. Ell, obedient de mena, no va escoltar-ho dues vegades com prenent carrer es va dirigir a l'esmentada casa, com el dia de Venus, ja se sap, és dia de bon mercat i poca cosa es queda per vendre gairebé no va trobar res; solament aquell pollastre que havia vist passar moltes llunes i algun mal any.

La Junta del C.C.R. - informa -

Aquest any, al mes de juny, estan previstes aquestes activitats:

A la primera quinzena es faran:

- Un diumenge per al Festival Infantil, es contractarà com sempre algun grup d'animació, o titelles, o...

- També el dia 23, nit de Sant Joan, coca i moscatell gratis a tots els socis.

Fundat l'any 1947

BUTLETÍ D'ÚS INTERN
EDITAT AMB LA COL·LABORACIÓ DE LA
DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

Director:

Josep A. Lázaro i Puente

Consell de Redacció:

Jaume Coll i Arnau
Francesc Itarte i Vericat
Joan J. Roca i Labernia
Annabel Folch i Millán
Josep Castell i Puñet
Marisé Pla i Bel

Dibuixos:

Joan Riba i Costes

NOTA:

El Consell de Redacció agraeix totes les col·laboracions, però es reserva el dret de la seva publicació.

El Butlletí d'Ús Intern C.C.R., no es fa responsable de les publicacions que no vagin signades pel Consell de Redacció.

L'exclusiva responsabilitat del text publicat ve identificat per la seva firma.

Edita: Centre Cultural i Recreatiu d'Ulldecona
Major, 147, 1r.

Apartat de Correus 52
Tel. 72 03 37
43550 ULLDECONA

Dip. Legal: T. 1.227-1.982

Jordi Dassoy, impressor
Sant Carles de la Ràpita

 Banco Hispano
Americano

Sant Lluç, 35 - Tels. 72 01 28 - 72 02 53
43550 ULLDECONA (Tarragona)

CAFETERIA
SNACK-BAR
"JUGOS-BOL"
LOCAL CLIMATITZAT

Els caps de setmana es fan menjars per encàrrec

Ramon Salomón, 20 - Tel. 72 10 63
ULLDECONA

VENDA I PROGRAMACIÓ D'ORDINADORS
TELEX
TELEFAX
SISTEMES DE DICTAT, etc.

DISTRIBUIDOR AUTORITZAT
DE
PHILIPS INFORMATICA Y COMUNICACIONES, S.A.

Major, 124
Telèfon (977) 72 04 39
43550 ULLDECONA
(Tarragona)

PHILIPS